

Parashat Vayakhel-Pekudei: Wise of Heart Women to the Front!

Source Sheet by Rabbi Mira Rivera for Romemu Open Book

1. Exodus 35:1-10

שמות ל"ה:א-י

(1) Moshe then assembled the whole Israelite community and said to them: These are the things that the LORD has commanded you to do: (2) On six days work may be done, but on the seventh day you shall have a sabbath of complete rest, holy to the LORD; whoever does any work on it shall be put to death. (3) You shall kindle no fire throughout your settlements on the sabbath day. (4) Moshe said further to the whole community of Israelites: This is what the LORD has commanded: (5) Take from among you gifts to the LORD; everyone whose heart so moves him shall bring them—gifts for the LORD: gold, silver, and copper; (6) blue, purple, and crimson yarns, fine linen, and goats' hair; (7) tanned ram skins, dolphin skins, and acacia wood; (8) oil for lighting, spices for the anointing oil and for the aromatic

(א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת-כָּל-עֵדֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה יי לַעֲשׂוֹת
אַתֶּם: (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה
מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה
לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַיי
כָּל-הָעֹשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה יוּמָת: (ג)
לֹא-תִבְעֵרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם
בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת: (ד) וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יי
לֵאמֹר: (ה) קָחוּ מֵאִתְּכֶם
תְּרוּמָה לַיי כָּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיֵאֵה
אֶת תְּרוּמַת יי זָהָב וְכֶסֶף
וְנַחֲשֵׁת: (ו) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ז)
וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת
תַּחֲשִׁים וְעִצֵי שִׁטִּים: (ח) וְשֵׁמֶן
לְמָאֹר וּבִשְׂמִים לְשֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: (ט)
וְאַבְנֵי-שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֵּאִים

incense; (9) lapis lazuli and other stones for setting, for the ephod and the breast piece. (10) And let all among you who are skilled (*chacham lev*) come and make all that the LORD has commanded:

לְאַפֹּד וְלַחֹשֶׁן: (י) וְכָל-חֲכָם-לֵב
בְּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֵת כָּל-אֲשֶׁר
צִוָּה יי׃

SPOTLIGHT ON THE WOMEN'S CONTRIBUTIONS

2. Exodus 35:25-26

(25) And all the skilled women (*chachmat lev*) spun with their own hands, and brought what they had spun, in blue, purple, and crimson yarns, and in fine linen. (26) And all the women who excelled in that skill spun the goats' hair.

שמות ל"ה:כ"ו-כ"ז

(כה) וְכָל-אִשָּׁה חַכְמַת-לֵב
בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מִטָּוֶה
אֶת-הַתְּכֵלֶת וְאֶת-הָאַרְגָּמָן
אֶת-תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת-הַשֵּׁשׁ:
(כו) וְכָל-הַנָּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לֵבָן
אֶתְנָה בְּחַכְמָה טָווּ אֶת-הָעֵזִים:

Rashi on Exodus 35:26:1

(1) טוו את העזים [AND THE WOMEN] SPUN THE GOATS' HAIR (lit., the goats) This required extraordinary skill (*amanut yetera*), for they spun it (the goats' hair) from off the backs of the goats (while still on the living animals) (Shabbat 99a).

רש"י על שמות ל"ה:כ"ו:א'

(א) טוו את העזים. היא היתה
אֲמֻנֹת יִתְרָה, שְׁמַעַל גְּבִי
הָעֵזִים טוֹוִין אוֹתָם (שבת ע"ד):

3. Exodus 38:8

(8) He made the laver of copper and its stand of copper, from the mirrors of the women who performed tasks at the entrance of the Tent of Meeting.

שמות ל"ח:ח'

(ח) וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת
וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמִרְאֵת
הַצְּבָאוֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל
מוֹעֵד: (ו)

4. Rashi on Exodus 38:8:1

(1) OF THE MIRRORS OF THE WOMEN CROWDING — The Israelite women possessed mirrors of copper into which they used to look when they adorned themselves. Even these did they not hesitate to bring as a contribution towards the Tabernacle. Now Moses was about to reject them since they were made to pander to their vanity, but the Holy One, blessed be, said to him, "Accept them; these are dearer to Me than all the other contributions, because through them the women reared those huge hosts in Egypt!" For when their husbands were tired through the crushing labour they used to bring them food and drink and induced them to eat. Then they would take the

רש"י על שמות ל"ח:ח':א'

(א) במראת הצבאת. בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה בהן מפני שעשויים לייצר הרע, אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים; כשהיו בעליהם יגעים בעבודת פרך, היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה, ומאכילות אותם ונוטלות המראות, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה, ומשדלתו בדברים, לומר אני נאה ממך, ומתוך כך מביאות לבעליהן לידי תאוה ונזקקות להם ומתעברות

mirrors, and each gazed at herself in her mirror together with her husband, saying endearingly to him, “See, I am handsomer than you!” Thus they awakened their husbands’ affection and subsequently became the mothers of many children, as it is said, (Song 8:5) “I awakened thy love under the apple-tree”, (referring to the fields where the men worked). This is what it refers to when it states, מראות הצבאת “the mirrors of the women who reared the hosts (צבאות)” (Midrash Tanchuma, Pekudei 9). And it was for this reason that the laver was made of them (the mirrors) — because it served the purpose of promoting peace between man and wife viz., by giving of its waters to be drunk by a woman whose husband had shown himself jealous of her and who nevertheless had associated with another (cf. Numbers ch. V) thus affording her an opportunity to prove her innocence (cf. Sotah 15b). You may know that the מראות mentioned in the text were really mirrors (and that the word does not mean visions, or appearance, etc.), for it is said, (v. 29) “And the copper of the wave-offering was seventy

וּיִזְלְדוּת שָׁם, שְׁנֵאמַר תַּחַת
הַתְּפוּחַ עוֹרְרִיתִיךָ (שִׁיר הַשִּׁירִים
ח'), וְזֶה שְׁנֵאמַר בְּמִרְאֵת
הַצּוֹבְאוֹת. וְנַעֲשֶׂה הַכִּיּוֹר מֵהֶם,
שֶׁהוּא לְשׁוּם שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ
לְאִשְׁתּוֹ – לְהַשְׁקוֹת מִמֵּי־
שֶׁבְתוֹכוֹ לְמִי שֶׁקָּנָא לָּהּ בַּעֲלָהּ
וְנִסְתָּרָה; וְתִדַּע לְךָ שֶׁהֵן מִרְאוֹת
מִמָּשׁ, שֶׁהָרִי נֵאמַר וַיִּנְחֹשֶׁת
הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כֶּפֶר וְגו', וַיַּעַשׂ
בָּהּ וְגוֹמֵר, וְכִיּוֹר וְכִנּוֹ לֹא הִזְכֵּרוּ
שָׁם, לְמִדַּת שְׁלֵא הָיָה נְחֹשֶׁת
שֶׁל כִּיּוֹר מִנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה, כִּן
דָּרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא, וְכֵן תַּרְגְּמוּ
אַנְקֵלוֹס בְּמַחֲזִיט נְשִׂיא וְהוּא
תַּרְגְּמוּ שֶׁל מִרְאוֹת, מִירוּרֵי־שׁ
בְּלַעַז. וְכֵן מְצִינוּ וְהַגְּלִיּוֹנִים
(יִשְׁעִיהַ ג') – מְתַרְגְּמִין
מַחֲזִיטָא:

talents etc. ... and therewith he made [the sockets etc.]” — the laver, however, and its base are not mentioned there amongst the articles made from that copper; hence you may learn that the copper of which the laver was made was not a part of the copper of the weave-offering, which is the only copper mentioned as having been contributed by the people. Thus did R. Tanchuma 2:11:9 explain the term מראת הצבאת. And so does Onkelos also render it: במחזית נשיא, and this first word is the Targum translation of מראות, in the sense of mirrors in old French, for we find that for the word (Isaiah 3:23) “And the גליונים”, which are mirrors, we have in the Targum the same word מחזיתא.

5. Rashi on Exodus 38:8:2

(2) אשר צבאו [THE WOMEN] WHO CAME IN CROWDS to bring their contribution.

רש"י על שמות ל"ח:ח:ב'

(ב) אשר צבאו. להביא נדבתן:

6. Ibn Ezra on Exodus 38:8:1

(1) From the mirrors of the

אבן עזרא על שמות ל"ח:ח:א'

women who gathered. It was usual for women then as now to beautify themselves in front of a mirror in the morning. But there were some pious women who renounced worldly vanities and donated their copper mirrors for the making of the holy vessels. These women would gather every day near the entrance to the Tent of Meeting to pray and receive instruction in the commandments.

(א) ובי"ת במראות. תחת מ"ם
כי נכון הוא בלשון הקדש כמו
והנותר בבשר ובלחם. וככה
בלשון ישמעאל. וטעם
הצובאות. כי משפט כל הנשים
להתיפות לראות פניהם בכל
בקר במראות נחשת או זכוכית
לתקן הפאדות שעל ראשיהם.
הם הנזכרים בספר ישעיה כי
מנהג ישראל היה כמנהג
ישמעאל עד היום. והנה היו
בישראל נשים עובדות השם
שסרו מתאות זה העולם ונתנו
מראותיהן נדבה כי אין להם
צורך עוד להתיפות. רק באות
יום יום אל פתח אוהל מועד
להתפלל ולשמוע דברי
המצות. וזהו אשר צבאו פתח
אוהל מועד. כי היו רבות. ולא
הזכיר הכתוב מדת הכיור
כאשר הזכיר מדת הכיורים
שעשה שלמה. רק נעשה בכל
המראות שהביאו. והכן שהוא
המכונה לעולם הוא כמדת
הכיור וכן המשפט. ובעבור
שפתח אהל מועד למזרח כמו
הפנים על כן קרא לפאת ים
ירכי' וקרא הקרובים אל הפתח
כתפיים ככתפות איש

QUESTIONS

1. What was the special art that the women donated to the Mishkan? What does the Torah call a person who is skilled in an art form? What should we make of this contribution from the women?
2. Is art that is time-consuming more or less valuable?
3. Aside from Betzalel working with raw material to make the laver, what could be the significance of the women coming forward to donate mirrors to decorate it?

Source Sheet created on Sefaria by Rabbi Mira Rivera